

Nr 151.

Av herr Trygger m. fl., om ändrad organisation av vissa regementen m. m.

Redan vid den dåvarande regeringens framläggande av 1925 års försvarsproposition framhöllo vi, att med genomförandet av en definitiv försvarsreform borde anstå intill dess att de utrikespolitiska förutsättningarna för ett tillförlitligt bedömande av vårt försvarsproblem kunde anses föreligga. Vårt motstånd mot den 1925 beslutade nedrustningen gällde sålunda icke en rustningsbegränsning i och för sig, utan detsamma var fastmera ett uttryck för vår uppfattning om faran av en isolerad rustningsbegränsning vid en tidpunkt, då förutsättningarna för en dylik icke voro till finnandes. Allt fortfarande anse vi emellertid att sådana förhållanden icke hava inträtt, att därpå kan grundas en reducering av det nationella försvarets omfattning på det sätt, som skedde genom 1925 års beslut. För oss står främst omsorgen om rikets säkerhet, och så länge ännu icke en allmän rustningsbegränsning kommit till stånd, finna vi oss — just med hänsyn till vår önskan att undvika kriget — nödsakade att för vårt land kräva bevarandet av militära maktmedel av sådan styrka, att de kunna åt oss säkerställa freden och bereda oss trygghet mot främmande inkräktare.

Fredsuppgörelserna efter världskriget hava icke visat sig ägnade att bringa de mellanfolkliga konflikthanledningarna ur världen. I vissa avseenden hava motsättningarna ökat i styrka. Staterna äro sinsemellan splittrade, och man kan konstatera ett allmänt orostillstånd, vilket otvivelaktigt i sig bär frö till internationella konflikter av stor räckvidd. Icke minst bidraga härtill nationalistiska strömningar inom de nyskapade länderna, de betydande förskjutningarna i ländernas befolkningssiffror samt den världsrevolutionära propagandan. Av särskild vikt är också den omständigheten att till synes relativt obetydliga händelser eller motsättningar även i avlägsna delar av världen kunna sträcka sina verkningar till världspolitiken i dess helhet och i en konflikt indraga även länder, som i övrigt helt stå utanför denna. Slutligen kan man icke underlåta att beakta den atmosfär av stigande spänning, som uppstått mellan länder, vilkas politik är av utslagsgivande betydelse för världsfredens vara eller icke vara.

Väl hava under tiden efter det stora kriget kommit till synes ansträngningar att legalisera det mellanfolkliga skiljedomsförfarandet, men ännu har detsamma icke erhållit sådan utformning och än mindre sådan stadga, att på detsamma kan grundas hoppet om en fredlig avveckling av uppstående konflikter av mera allvarlig art. Man måste därför alltjämt befara, att dylika komma att medföra ett vädjande till vapnen.

Förhoppningarna om en allmän rustningsbegränsning hava på grund härav heller icke gått i uppfyllelse. De strävanden, som kommit till synes för vin-

andet av detta mål, hava icke kröntes med framgång. Alltjämt står världen lika starkt eller kanske starkare rustad än före den väldiga kraftmätning, som år 1914 tog sin början. Tecken saknas heller icke till att en ny period av kapprustning de ledande staterna emellan förestår. Ja, man torde vara berättigad påstå, att kapprustningen redan är i full gång. Under sådana omständigheter måste det anses för vår del innebära en allvarlig fara att reducera de militära maktmedlens omfattning på det sätt, som 1925 skedde. Alltjämt måste man anse, att försvarsväsendet är den avgörande faktorn för bevarandet av landets fred. Ännu så länge utgör tillvaron av ett nationellt försvar en garanti för att icke främmande makter skola finna det med sin fördel förenligt att genom krigiska företag bemäktiga sig en fredsälskande stats område eller på annat sätt förgripa sig mot densamma.

Nödvändigheten av ett nationellt försvar framstår därför som ett obestriddigt faktum. En isolerad nedrustning innebär också icke blott för den nedrustande staten själv utan för världen en fara, som sätter fredens bevarande på spel. Det är emellertid icke nog med att äga ett försvar. Försvarsanstalternas omfattning måste också bestämmas på grundvalen av ett sakligt övervägande främst under hänsynstagande till strategiska förhållanden.

De omständigheter, vilka ovan berörts, hava icke varit föremål för behörigt hänsynstagande vid utformningen av 1925 års försvarsordning. Enligt de sakkunniga myndigheternas uppfattning är densamma icke i stånd att åstadkomma uppsättandet av de stridskrafter, som landets trygghet kräver. Vi anse därför, att 1925 års försvarsbeslut innebär en allvarlig fara för vårt lands självständighet.

Denna omständighet tillika med den allmänna utvecklingen inom det militära området, vars krav 1925 heller icke blevo tillgodosedda, nödgas till verkställandet av en grundlig och saklig utredning av våra försvarspolitiska problem.

Vid 1926 års riksdag begärde vi också »en allsidig utredning rörande vårt lands behov av försvarsanstalter ur strategisk synpunkt och med hänsyn till olika krigsfall». En dylik syntes oss desto mera berättigad på grund av det förhållandet, att någon dylik utredning veterligen icke föregått den år 1925 beslutade genomgripande omorganisationen av vårt försvarsväsende. Riksdagen fann sig det oaktat icke böra bifalla vårt krav på utredning. Med hänsyn till riksdagens ännu oförändrade sammansättning synas icke heller några utsikter föreligga att nu kunna få förverkligad vår önskan om ett förnyat upptagande av försvarsproblemet till behandling i hela dess vidd. På grund härav anse vi oss icke nu böra förnya vårt yrkande om utredning härutinnan, ehuru vi alltjämt vidhålla vår övertygelse om nödvändigheten att undersöka, huru ur organisations- och utrustningssynpunkt det svenska försvaret måste under hänsynstagande till världskrigets erfarenheter och den allmänna utvecklingen utformas.

Men de vid nedrustningsbeslutets fattande gjorda förespeglingsarna hava varken rörande den nya organisationen, utbildningen eller den nödvändiga moderniseringen motsvarats av verkligheten. De farhågor, som uttalades före

den nya härordningens antagande, hava under den gångna tiden visat sig fullt befogade. Många och stora bristfälligheter finnas av det slag, att de utan dröjsmål böra undanröjas. Sker icke så, måste man befara, att även den reducerade organisationen skall berövas en avsevärd del av sitt värde. De, som bära ansvaret för den nya försvarsordningens tillkomst, hava ju utlovat, att de skola söka utvinna största möjliga effektivitet inom den beslutade ramen. Vad som hänt under de gångna åren, har icke vittnat om någon strävan att uppfylla detta löfte. De måste dock vara underkunniga om bristerna och inse vikten av att söka höja vår krigsberedskap med alla till buds stående medel. Det har också tydligen under genomförandet av den nya försvarsordningen framgått, att effektiviteten blivit vida mindre än den beräknade, men kostnaderna däremot större än som avsetts.

Ett särskilt ödesdigert missgrepp i 1925 års beslut var otvivelaktigt tillämpandet av den s. k. kategoriklyvningen. Densamma innebär en för vårt folk ny och främmande princip. Från äldsta tider och intill antagandet av 1925 års försvarsordning har värnplikten hos oss ägt karaktären av allmän, och en återgång härtill står otvivelaktigt i överensstämmelse med den svenska nationens grunduppfattning. Vårt rättsmedvetande kräver också, att alla de, vilkas kroppsliga kvalifikationer göra dem skickade att deltaga i det militära försvaret, också skola göras användbara härför genom deltagande i fredsutbildning med vapen. Detta är en första förutsättning för att vid krig kunna för försvaret uttaga folkets hela levande och materiella kraft. Världskrigets erfarenheter visa med övertygande skärpa, att så måste kunna ske, därest åt försvaret skall kunna förlänas erforderlig styrka och uthållighet. Betydelsen härav är särskilt framträdande för folkfattiga länder, men utvecklingen efter kriget ger överallt uttryck för en påtaglig strävan att möjliggöra ett hela nationens organiserande för kriget. Av skäl, som ovan anförts, finna vi oss dock icke nu böra framlägga något förslag om vapenövning av samtliga vapenföra, enär föregående års riksdag avskog en motion i detta syfte.

Med kategoriklyvningen sammanhänger emellertid också frågan om ersättningsreservens användning och effektiviteten i den utbildning, som avses att bibringas de till linjetjänst uttagna. Det utlovades vid genomförandet av utbildningstidens begränsning, att de till linjetjänst uttagna skulle befrias från allt handräkningsarbete; det skulle bli en »renodlad utbildning». Försvarsministern tvekade »icke att bestämt säga, att den utbildning, som kan givas enligt provisoriet, sådan den för närvarande är anordnad, är mycket sämre än den utbildning, som bör kunna meddelas enligt den anordning, som är tänkt i utskottsförslaget». Man kan bestämt säga, att utvecklingen icke blivit den sålunda utlovade.

Av de inspektionsrapporter, vilka från truppslagsinspektörerna ingivits, framgår, att de till linjetjänst uttagna värnpliktiga i stor utsträckning tagits i anspråk för handräkningstjänst. Vid infanteriet hava sålunda icke mindre än 504,757 handräkningsdagar under det sist förflutna utbildningsåret fullgjorts av linjemanskap. Hela antalet tjänstgöringsdagar för till linjetjänst uttagna beräknades sagda budgetår till 3,334,000. Nära nog en sjättedel av

dessa hade alltså använts för handräckningstjänst, d. v. s. i runt tal hade — under förutsättning att dessa handräckningsdagar fördelats lika på alla linjetjänsterna — envar av dessa gjort handräckning i 23—24 dagar av de 140, som utbildningstiden omfattar. Visserligen har naturligtvis en avsevärd del av ovan angivna antal handräckningsdagar fullgjorts av sådana linjetjänstare, som visat sig mindre lämpliga för att deltaga i utbildningsarbetet, men i varje fall måste man räkna med att 16—17 dagar av de övrigas utbildningstid måst ägnas åt handräckning. Det framgår härav, att de till linjetjänst uttagna i mycket hög grad betungats med handräckningsgöromål till förfång för utbildningen.

Det torde i detta samband böra erinras om att till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga på grund av handräckningsdagarnas begränsning fullgöra allenast 90 dagars tjänstgöring, under det att i värnpliktslagen stadgas skyldighet att fullgöra 140. Behovet av handräckningspersonal kan följaktligen tillgodoses genom ett bättre utnyttjande av ersättningsreserven. Det synes därför nödvändigt att snarast verkställa utredning rörande handräckningstjänstens ordnande på sådant sätt, att till linjetjänst uttagna värnpliktiga efter härordningens genomförande kunna, såsom avsett varit, helt befrias från deltagande i handräckning.

I propositionen nr 50/1925 föreslogs en mindre organisation av Västerbottens regemente än för övriga infanteriregementen liksom även att det i Gotlands trupper ingående infanteritruppförbandet skulle begränsas till en kår. Något skäl för den sålunda föreslagna anordningen anfördes icke. Chefen för generalstaben påvisade i sitt underdåniga yttrande den 14. februari 1925, nr 104 $\frac{1}{2}$, att hänsyn till det tidiga gränsförsvarets behov snarare kräver en starkare organisation av Västerbottens regemente än av övriga infanteriregementen ävensom att den för Gotlands infanterikår föreslagna fåtaliga kadern icke medger ett militärt organiserande vid krig av öns befolkning.

Riksdagen fann sig emellertid icke blott böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag i dessa avseenden, utan beslöt tillika, att den begränsade organisation, vilken föreslagits för Västerbottens regemente, skulle tillämpas för ytterligare åtta infanteriregementen. Det torde böra erinras om, att samtliga dessa regementen äro avsedda att vid krig ingå i fälthärens högre enheter vid sidan av infanteriregementena med normalorganisation. De böra fördenskull i krig äga motsvarande sammansättning som sistnämnda regementen. Mobiliseringsbehovet av personal bör också beräknas lika stort vid de båda olika typerna av regementen. Den likartade krigsorganisationen bör givetvis vila på en likartad fredsorganisation såväl beträffande kaderns omfattning som i fråga om krigskontingentens storlek.

Vid normalregemente är den aktiva befälskadern så fåtalig, att behovet av mera kvalificerat befäl vid mobilisering icke kan på ett tillfredsställande sätt tillgodoses. Vid regemente med begränsad organisation bliva förhållandena i detta avseende än ogynnsammare. Bristen på aktivt befäl måste vid mobilisering bliva så mycket betänkligare, som den korta utbildningstiden ställer ökade krav på fast anställt befäl vid mobilisering. Det har ovan antytt,

att en ökning av den aktiva befälskadern ur denna synpunkt är önskvärd vid normalregementena, men med särskild styrka framträder behovet av en kaderökning vid samtliga regementen med begränsad organisation ävensom, ehuru delvis av andra skäl, vid Gotlands infanterikår.

I försvarspropositionen till 1925 års riksdag beräknades staterna för regementen och kårer i huvudsak enligt de allmänna grundsatser, vilka angivits av försvarsrevisionen (Del I, sid. 367—370). I vederbörliga stater har sålunda aktiv personal icke uppförts i större omfattning än som ansetts oundgängligen erforderligt för fredstjänstens behöriga upprätthållande. Såsom utgångspunkt har i regel valts befälsbehovet under tiden för första tjänstgöringen. I enlighet härmed utgör den normala årskontingenten till linjetjänst uttagna värnpliktiga vid regemente med begränsad organisation endast 650 eller 110 man mindre än vid normalregemente. Då såsom ovan anförts med hänsyn till mobiliseringsförhållandena alla infanteriregementen böra erhålla den för normalregemente beräknade normala årskontingenten, måste även ur denna synpunkt samtliga infanteriregementen erhålla normalorganisation. En enhetlig sammansättning av samtliga infanteritruppförband är därjämte ett villkor för utbildningens enhetliga anordnande. Vidare främjas möjligheterna för lämpliga personalplaceringar och underlättas kommenderingar för olika uppdrag. I fråga om utbildningen må särskilt framhållas betydelsen av att samtliga truppförband kunna under repetitionsövningarna organiseras på likartat sätt.

Det torde i detta sammanhang böra erinras om, att såväl försvarsrevisionens betänkande som den socialdemokratiska motionen vid 1924 års riksdag förutsatte en enhetlig organisation av samtliga fältinfanteriregementen. Först under arbetet i 1924 års försvarsutskott skedde en reducering av Västerbotens regemente i samband med tillgodoseendet i någon mån av Gotlands försvar genom organiserandet av Gotlands infanterikår. Som redan nämnts, återfauns denna anordning i 1925 års försvarsproposition, och samma års försvarsutskott fann sig böra kompensera den föreslagna tillkomsten av tvenne infanteriregementen genom att reducera dessa och ytterligare sex andra till s. k. begränsad organisation. För denna anordning hava icke några militära skäl anförts, och den ekonomiska vinsten av kaderminskningen uppväger ingalunda de därmed förenade, ovan framhållna olägenheterna.

En likformig organisation av samtliga infanteritruppförband bör alltså komma till stånd. Möjligen kan det härför bliva nödvändigt att för ett hastigare genomförande härav i viss utsträckning begagna sig av till övergångsstat överförd personal, men i stort sett bör rekryteringen redan från början ske nerifrån. De härmed förenade kostnaderna framgå av bil. 1.

Det sätt, varpå befäls- och förvaltningsförhållandena vid östra brigaden anordnats, präglas av sådan inkonsekvens och medför sådana olägenheter, att en rättelse härutinnan bör komma till stånd. Chefen för östra arméfördelningen har under sitt befäl erhållit ett så stort antal truppförband att tjänstens ändamålsenliga handhavande därigenom äventyras. På grund av

böra endast till linjetjänst uttagna värnpliktiga komma till användning. Med beräkning av att för vardera fästningen skulle erfordras en styrka av 200 man — att inkallas i omgångar — erfordras sålunda en ökning av linjekontingenten med 600 man. En viss kaderökning bliver i samband härmed nödvändig, och torde förslag härom böra av vederbörande myndigheter införas.

De för materielanskaffning under rubriken »Engångskostnader» uppförda anslagen äro långt ifrån tillfredsställande. Av flera skäl är det här icke möjligt att i detalj genomgå samtliga anslagsposter, utan är man nödsakad att inskränka sig till några belysande siffror. För anskaffning av stridsvagnar har beräknats ett belopp av 400,000 kronor. Kostnaden för en vagn av för oss lämplig modell torde kunna beräknas till omkring 80,000 kronor, vadan alltså under de närmaste 10 åren skulle kunna anskaffas 5 vagnar, vilket långt ifrån motsvarar behovet för en bataljon. De nu befintliga vagnarna lära på grund av förslitning icke befinna sig i sådant skick, att de kunna anses användbara i krig.

För radiomateriel beräknas 700,000 kronor, vilket torde utgöra endast en bråkdel av vad som erfordras.

Det torde vidare böra framhållas, att försvarsrevisionen på sin tid för materielanskaffning beräknade ett belopp av 36 miljoner kronor, eller i runt tal 15 miljoner kronor mer än som av 1925 års riksdag beviljats för en mera omfattande organisation. Likaså torde böra erinras om att 1925 års försvarsutskott till dels motiverade organisationens beskärning med önskvärdheten av att anskaffa modern materiel och utrustning. Det synes då än mera betydelsefullt att åtgärder vidtagas, vilka kunna anses ägnade att åstadkomma en verklig modernisering av armén på detta område.

Slutligen torde böra påpekas önskvärdheten av att den reservorganisation vid armén, vilken förutsättes kunna åstadkommas under övergångsåren, genom lämpliga åtgärders vidtagande kan upprätthållas även i framtiden.

Flygvapnets uppsättande i enlighet med de riktlinjer, som år 1925 uppdrogos, måste ovillkorligen krävas. Ett uppskov med flygvapnets utveckling måste ur försvarssynpunkt vara förenat med allvarliga konsekvenser för vår krigsberedskap.

Frågan om det fasta luftförsvarets ordnande måste också nu snarast göras till föremål för utredning och prövning. 1925 års försvarsordning innefattar icke några organisatoriska eller andra anordningar, vilka avse det fasta luftförsvaret, fränsett de formationer, vilka kunna uppsättas för ifrågavarande ändamål genom luftvärnsartilleriregementets försorg.

En utredning är därför erforderlig icke blott beträffande det genom 1925 års härordning organiserade luftvärnsartilleriet utan även och i än högre grad angående det fasta luftförsvarets organisation i dess helhet. Betydelsen av en sådan utredning framträder särskilt vid beaktandet av att ett överlägset flygvapen äger möjlighet att bekämpa motståndaren icke blott genom företag mot hans stridskrafter i egentlig bemärkelse utan jämväl genom företag riktade mot den icke stridande befolkningen och de delar av landet, vilka ligga

utanför operationsområdena. Denna möjlighet för ett överlägset flygvapen har öppnats ungefär samtidigt, som det blivit ådagalagt, att den visserligen icke stridande men på mångfaldigt annat sätt medverkande befolkningens till det yttersta uttagna insats i krigföringen är outhärlig. Ett överlägset flygvapens möjligheter till våld mot denna befolkning och skadegörelse inom landet kunna vara avgörande för krigets utgång. Hot om bombardering från luften kan vid politiska förhandlingar tvinga till eftergifter, vilka icke behövt ifrågakomma, därest skyddsåtgärder varit vidtagna.

Nuvarande folkrättsliga bestämmelser innebära intet skydd mot flygvapnets verksamhet av här antydd art. Icke heller synas några utsikter förefinnas för att dylika bestämmelser skola genom internationella överenskommelser framdeles komma till stånd.

För vårt land är det nödvändigt räkna med att varje del därav till följd av andra länders utvecklade flygvapen kan komma att i krigstid bliva föremål för företag från luften. Flygaranfall äro sålunda att befara icke endast emot de i striderna deltagande militära förbanden och organisationerna, utan den civila befolkningen även i hemorten kommer att genom företag från luften i form av bombkastning e. d. utsättas för krigets våld. Faran för person och egendom, hem och härd bliver därför i ett kommande krig överhängande inom landet i dess helhet, ehuru riskmomenten givetvis växla för olika trakter och orter, allt efter deras olika, direkta eller indirekta betydelse för krigföringen. Med särskild styrka framträder därför nödvändigheten att bereda skydd emot de faror vilka sålunda hota. Det föreligger med hänsyn till den moderna luftförvarsteknikens nuvarande ståndpunkt icke anledning att på grund av farorna från luften hängiva sig till någon självuppgivelsens passivitet, utan det är fastmera ett hela nationens livsintresse att erforderliga åtgärder till försvar emot luftanfall snarast bliva vidtagna.

Dylika skyddsåtgärder måste naturligen närmast sökas i organisationer inom armén, marinen och flygvapnet i egentlig bemärkelse, men dessa måste fullständigas med förberedelser av skilda slag inom de olika samhällena, varvid det av naturliga skäl icke torde bliva möjligt för staten att själv svara för eller vidtaga alla de anordningar, som äro erforderliga. Kommunernas bistånd är härvid erforderligt. Det omfattande förberedelsearbete, som i förevarande avseende erfordras, kan icke utan våda uppskjutas, och det ligger därför stor vikt uppå att en utredning snarast kommer till stånd rörande vad som i här nämnt hänseende måste och kan åtgöras.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi, att riksdagen måtte besluta,

att Jämtlands fältjägerregemente, Norra skånska infanteriregementet, Södra skånska infanteriregementet, Hallands regemente, Kronobergs regemente (utom detachementet i Karlskrona), Dalaregementet, Hälsinge regemente, Gotlands infanterikår, Västerbotens regemente och Västernorrlands regemente samtliga organiseras såsom normalregementen (= Livregementets grenadjärer);

att namnet Gotlands infanterikår i samband härmed ändras till Gotlands infanteriregemente;

att staterna för ovannämnda regementen under budgetåret 1928—1929 ökas med: för Gotlands infanterikår 2 fänrikar och för övriga 1 fänrik;

att för östra brigaden skola tillkomma följande befattningshavare, vilka åtnjuta arvode, nämligen: 1 pensionerad officer, fortifikationsofficer, 1 pensionerad underofficer, biträde åt stabsintendenten samt 1 läkare och 1 veterinär, beordrade ur truppförband; samt

att för övrigt i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående åtgärder för att i överensstämmelse med vad vi ovan framhållit höja försvarsberedskapen.

Stockholm den 20 januari 1928.

Ernst Trygger.

Ludvig Widell.

A. O. Frändén.

Joh. Nilsson,
Kristianstad.

K. von Geijer.

Axel Vennersten.

J. B. Johansson.

K. J. Gustafsson.

Hjalmar von Sydow.

Adolf Dahl.

Bil. 1.

Efter genomförd härordning kunna de ökade kostnader, som äro förbundna med organiserandet av *regemente med begränsad organisation* såsom normalregemente, beräknas att för vardera uppgå till:

Löner	Kr. 32,470: —	
Underhåll av fast anställt manskap	» 9,900: —	
Diverse anslagsposter	» 3,630: —	Kr. 46,000: —
Ökningen av värnpliktskontingenten med 110 man per regemente drager en kostnad av		» 26,000: —
	Summa Kr. 72,000: —	
	eller för 9 regementen »	648,000: —

För *Gotlands infanterikår* kunna motsvarande kostnader beräknas till:

Löner	Kr. 232,450: —	
Underhåll av fast anställt manskap	» 29,580: —	
Diverse anslagsposter	» 10,900: —	Kr. 272,930: —
Ökningen av värnpliktskontingenten med 210 man drager en kostnad av		» 50,000: —
	eller sammanlagt Kr. 322,930: —	

För nästkommande budgetår torde personalökningen kunna begränsas till det antal fänrikar, som kan år 1929 utexamineras från K. K. S. eller 1 för vardera av 9 regementen och 2 för Gotlands infanterikår eller sammanlagt 11. Kostnaderna härför uppgå till 32,868 kronor.

